

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Шляхом узагальнення та систематизації наукових підходів комплексно розглянуто сутність поняття "безпека" як ключової функції соціально-економічної системи. Визначено передумови для безпечного розвитку певної системи через дотримання стійкості, рівноваги та адаптації. Обґрунтовано важливість досягнення необхідного для розвитку рівня безпеки на мікрорівні через ефективне управління економічною безпекою підприємства.

Ключові слова: безпека, стійкість, рівновага, адаптація

Постановка проблеми. Останнім часом не лише в наукових колах, а й у суспільстві загалом, особливої актуальності набула проблема безпеки, що спричинено зростанням нестабільності і збільшенням загроз для функціонування усіх без винятку соціально-економічних систем через економічний спад у більшості розвинених країнах світу, непрогнозовану зміну ситуації на фінансових ринках, аномальну варіацію цін на енергоносії, поглиблення розриву між найбіднішими та найбагатшими верствами населення, посилення соціального напруження, зниження рівня доходів та соціального захисту громадян, зростання рівня злочинності та збільшення кількості проявів тероризму тощо.

В Україні стосовно цього аспекта ситуацію можна вважати ще складнішою, адже впродовж двох десятиліть років дія зазначених вище чинників супроводжувала: перехід від планової до ринкової економіки, трансформацію існуючої системи управління країною, виникнення й посилення конкуренції, стихійний, а подекуди й неконтрольований, розвиток підприємницької сфери, приватизацію, яка набувала характеру злочинного і протизаконного розподілу державної власності, що у сукупності спричинило зниження рівня безпеки на усіх рівнях та сферах суспільного життя до критичної межі, а відтак і спровокувало посилення уваги до проблем гарантування безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок для формування сучасного розуміння поняття "безпека" зробили вітчизняні вчені: О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін.

У працях вітчизняних науковців достатньо глибоко досліджено потребу, причини та функції безпеки на різних рівнях, в умовах ринкових трансформацій, подальшого розвитку набули теорія ризиків та теорія антикризового управління, розроблено загальні підходи до аналізу та оцінювання функціональних складових безпеки. Однак ще багато аспектів цієї багатопланової і складної проблеми не з'ясовано. Це стосується передовсім самої суті без-

пеки, розуміння впливу окремих чинників на процес гарантування безпеки певної соціально-економічної системи.

Мета роботи полягає у дослідженні сутності категорії "безпека" та визначенні передумов безпечного розвитку соціально-економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення передумов забезпечення безпечного стану певної соціально-економічної системи є неможливим без ретельного дослідження сутності поняття "безпека". Важливість цього кроку спричинена тим фактом, що сьогодні є низьким поточний рівень вітчизняної наукової розробки поняття "безпека" з надмірним акцентом тільки на військових аспектах проблеми, що обумовлено значною мірою закритістю у недалекому минулому цієї теми для широкої наукової громадськості та її монополізацією найвищим політичним керівництвом.

На сучасному етапі безпеку як явище і поняття можна розглядати в різних аспектах, але обов'язковим є дотримання тієї позиції, що безпека, будучи системним об'єктом, має досліджуватись лише за допомогою системної методології, котра, водночас, ґрунтується на системному мисленні. Звідси, дослідження процесу забезпечення безпеки необхідно розпочати з ретельного визначення сутності взаємопов'язаних категорій, зокрема "безпека", "стійкість", "рівновага" та "адаптація".

Зазначимо, що ще в Стародавньому Римі чітко виділяли дві ключові функції соціальної системи: розвиток і безпека. Ці дві функції взаємопов'язані між собою й окремо здійснюватися в принципі не можуть. Взаємозалежність між розвитком і безпекою є не тільки найважливішою умовою існування, але фактично це дві сторони загального процесу життя соціальної системи, людини і суспільства. Попри їх щільний взаємозв'язок, необхідно наголосити на тому, що розвиток є основою, тобто первинною функцією суспільного буття, а безпека – вторинною. Водночас, саме безпека покликана забезпечити розвиток, захистити його від різного роду загроз.

Насамперед з'ясуємо сутність поняття "безпека" та її місце в системі людських цінностей. З давніх-давен безпека є однією з головних потреб як людини, так і різноманітних утворень і народу загалом. Сучасні змістовні теорії мотивації (теорія потреб М. Туган-Барановського, ієрархія потреб А. Маслоу, теорія ERG К. Альдерфера) визначають потребу у безпеці як одну з визначальних. Так, відповідно до теорії А. Маслоу (1908-1970) [3], яка ґрунтується на біхевіористичній доктрині, всі потреби людини можна об'єднати в п'ять груп, а саме: фізіологічні потреби (їжа, вода, одяг, житло), безпеки і захищеності, соціальні, поваги та визнання, самовираження. Зміна умов та пріоритетів розвитку суспільства стали підґрунтям для перегляду ієрархічної структури потреб. Фізіологічні потреби можуть бути первинними за умови, коли людині чи організації реально нічого не загрожує, тобто коли зовнішнє середовище є відносно стабільним. Однак за умови чи можливості реальної небезпеки потреба у безпеці та захищеності є безумовно головною. Так, фізіологічні потреби людини сьогодні найбільшою мірою пов'язуються із необхідністю гарантування продовольчої безпеки, що дає змогу констатувати той факт, що потреба у безпеці є визначальною як для окремої людини, так і для організації чи держави загалом.

¹ Наук. керівник: доц. А.М. Штангрет, д-р екон. наук

Поруч із зростанням важливості задоволення саме потреби в безпеці, найчастіше поняття "безпека" визначають як стан вільний від неспокою, що дає почуття впевненості, від латинського "sine cura-securitas" [2]. Недостатній рівень безпеки (особи, малих суспільних груп, підприємства, регіону, держави і міжнародної системи) породжує неспокій і почуття загрози.

Матеріали із вільної енциклопедії Вікіпедії дають такі трактування: "безпека – стан захищеності життєвоважливих інтересів особи, суспільства, організації, підприємства від потенційно і реально існуючих загроз, або відсутність таких загроз" та "безпека – це такий стан складної системи, коли дія зовнішніх і внутрішніх чинників не призводить до погіршення або неможливості її функціонування і розвитку" [9]. Під безпекою розуміють також стан без загроз, стан спокою, впевненості, опори в іншому суб'єкті або "протилежність загрози" [8].

Безпека як певний стан є предметом дослідження багатьох галузей економічних, соціальних, природничих, технічних, медичних і суспільних наук. Категорія безпеки формує багато науково-практичних завдань з різних сфер господарської діяльності та щоденного життя. Перші публікації, у яких зроблено спробу виокремити науку про проблеми безпеки як окрему дисципліну, з'явилися у 1989 р. і це було спричинено появою нових потреб та очікувань, а також новими ринковими умовами, що формувалися в Європі [5].

У суспільних науках поняття "безпека", у загальному розумінні, – це задоволення таких потреб, як існування, цілісність, незалежність, спокій та розвиток [1]; певний стан реальності, де немає загроз [10]; найважливіша умова функціонування соціально-економічних систем різних рівнів [5].

Наведемо кілька сучасних підходів до визначення поняття "безпека", а потім охарактеризуємо основні ознаки цього явища. Так, В. Сенчагов визначає безпеку як стан об'єкт, що характеризує здатність до виживання та розвитку в умовах внутрішніх та зовнішніх загроз, а також дії непередбачуваних та важкопрогнозованих факторів [18]. Є. Олейніков характеризує безпеку як стан та розвиток захищеності життєво важливих інтересів соціуму і його структур від зовнішніх і внутрішніх загроз [12]. В. Ярочкін трактує безпеку як стан, тенденції розвитку і умови життєдіяльності соціуму, його структур, інститутів, установ, за яких забезпечується збереження їх якісної визначеності, вільне функціонування, захищеність життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз [17]. В. Серебряніков безпеку визначає як стан захищеності особи, суспільства, держави від внутрішніх та зовнішніх загроз, який базується на діяльності людей, суспільства і держави, світового співтовариства народів щодо виявлення (вивчення) попередження, послаблення, усунення (ліквідації) і відбиття небезпек і загроз, здатних згубити їх, позбавити фундаментальних матеріальних та духовних цінностей, нанести неприйнятну шкоду, обмежити шлях для виживання та розвитку [6].

Окрім наведених, існує ще чимало підходів до визначення поняття безпеки, проаналізувавши які можна виділити такі базові ознаки, що характеризують сутність поняття "безпека":

- безпека – це гарантія, необхідна умова життєдіяльності особи, суспільства, держави;

- безпека – це стан об'єкта, що характеризує здатність його зберігати свою суть за умов різноманітних руйнівних впливів;
- безпека – це відсутність небезпек та загроз для об'єкта чи спроможність їх нейтралізувати;
- безпека – це захищеність життєво важливих інтересів об'єкта.

Окрім зазначеного, використовуючи аргументи А. Ротфельда, який зазначає, що складові елементи безпеки набувають або втрачають у значенні залежно від внутрішньої ситуації в державі, а також міжнародного середовища [20], можна говорити про залежність рівня безпеки як від внутрішнього, так й від зовнішнього середовища соціально-економічної системи.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що безпека – це стан об'єкта, для якого є характерним здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім небезпекам, залишаючись стійким, забезпечувати захист та реалізацію інтересів. Із поняттям безпеки, що впливає із сформованого нами визначення, безпосередньо пов'язаний термін "стійкість", який відповідно до поставленого завдання потрібно розглянути як складову категоріального апарату безпеки.

У тлумачному словнику української мови поняття "стійкий" означає: "здатний витримати зовнішній вплив, протидіяти чомусь; здатний зберігатися, існувати в несприятливих умовах; який не піддається сторонньому, переважно негативному, впливу; для якого характерні стабільність, постійність; сталий" [11]. Термін "стійкість" поєднує також категорії *сталість* і *стабільність*, тому, говорячи про стійкість об'єкта чи системи, необхідно розуміти, що цей об'єкт чи система здатні протидіяти негативному зовнішньому впливу, зберігати той самий склад, розмір і форму протягом тривалого часу, а також забезпечувати незмінність їхніх характеристик і властивостей.

У класичному сенсі стійкість розуміють, як здатність системи повертатися в стан рівноваги після збурювальних дій зовнішніх чинників. У загальному випадку стійкість залежить від поєднання трьох параметрів: екстенсивних, що характеризують речовинний-енергетичний потенціал; інтенсивних, що характеризують процеси відтворення і обміну; інформаційних, що характеризують склад і структуру системи. Отже, сутність поняття "стійкість" відображає постійність стану, сталість певних параметрів і стабільність руху. У дещо ширшому розумінні цей термін означає здатність системи виконувати свої функції всупереч дії зовнішніх та внутрішніх чинників.

Стойкість або стабільність означає, що в разі виникнення збурення, що злегка виводить систему зі стану рівноваги, система прагнучиме відновлення колишнього стану [4]. Для конкретизації сутності стійкості стосовної фінансової діяльності на мікрорівні зазначимо, що ознаками фінансової стійкості підприємства, на думку І. Прокопенка, В. Ганіна та З. Петряєва, можна вважати:

- досягнення намічених розмірів прибутку і рентабельності;
- оптимальний розподіл прибутку, що залишається в розпорядженні трудового колективу;
- ліквідність балансу;
- наявність власних оборотних коштів не нижче планового розміру;
- раціональне використання основних засобів, скорочення невстановленого устаткування, незавершеного будівництва тощо;
- платіжна дисципліна підприємства [13].

На нашу думку, до переліку цих критеріїв доцільно додати: низький рівень плинності кадрів; ефективне використання матеріальних ресурсів; висока конкурентоспроможність підприємства. Якщо взяти до уваги стійкість підприємства, то її ключовими ознаками, стосовно процесу гарантування економічної безпеки підприємства, повинні бути:

- збереження на певному рівні, у заданих межах його найважливіших показників господарської діяльності;
- стабільність і безперервність процесів, які перебігають на підприємстві;
- здатність витримувати негативну дію чинників зовнішнього і внутрішнього середовища;
- безпека системи буде тим більша, чим стійкіше вона функціонуватиме і розвиватиметься;
- забезпечення стійкості – функція служби безпеки підприємства.

Досягнення стійкості соціально-економічної системи є можливим лише за рахунок дотримання умов рівноваги, суть якого доцільно розглянути. *Egualibrium*, в пер. з англ., "рівновага" – стійке співвідношення між чим-небудь. У мікро- і макроекономічному аналізі використовується для характеристики рівності попиту і пропозиції.

Рівновага, включаючи поняття динамічної рівноваги, є вужчим поняттям порівняно з стійкістю, але є однією з основних умов стійкості [15].

У тлумачному словнику подано таке визначення слова "рівновага": 1) стан спочинку, у якому знаходиться будь-яке тіло, система під впливом рівних, протилежно спрямованих сил; 2) стійке співвідношення між чим-небудь... [11] Отже, стійкість, як якісна характеристика системи, відображає можливість збереження системи у стані рівноваги або її здатність врівноважуватися після будь-якого впливу.

В економічній літературі під рівновагою розуміють такий стан системи, що характеризується рівністю попиту та пропозиції всіх наявних у системі ресурсів. Стан рівноваги може характеризуватися незмінністю деяких показників системи (обсягу постачань, прибутку) або припустимими відхиленнями від їх заданих рівнів [19]. Рівновага багато в чому характеризується взаємодією різноспрямованих сил, вплив яких взаємно погашається таким чином, що властивості системи, які спостерігаються, залишаються незмінними [7]. Рівновага має місце, коли всі діючі сили взаємно урівноважені, або сума діючих на систему зовнішніх і внутрішніх параметрів і вихідних сил дорівнює нулю [14].

Як підсумок, можна сформулювати визначення, що стан системи буде стало безпечним, якщо граничні значення неминуче, випадково і дискретно впливаючих на неї зовнішніх та внутрішніх збурень викликають такі за величиною відхилення її від стану безпеки, що дають змогу цій системі повертатися у вихідне становище, тобто дотримання умов рівноваги є обов'язковим для гарантування безпеки певної системи.

Непрогнозована і швидка зміна умов функціонування не дає змогу виключно за рахунок рівноваги забезпечувати стійкий, а відтак і прийнятний для розвитку, рівень економічної безпеки. За таких умов доцільно розглянути ще одне поняття, яке безпосередньо пов'язане із стійкістю та безпекою –

адаптацію. За результатами аналізу вітчизняних і зарубіжних досліджень, присвячених проблемам адаптації підприємств до змін економічного середовища, можна зробити висновок, що адаптація розглядається в двох основних аспектах: як один з видів стійкості; як один із способів реагування на зміни в зовнішньому середовищі.

На думку А. Севастьянова, важливою умовою стійкої діяльності підприємства є його готовність до успішної роботи в ситуації, що динамічно змінюється, на ринку, а так само здатність суб'єкта господарювання виконати вимоги споживача, який на цей час стає головною дійовою особою на ринку [16]. Підсумовуючи, можна стверджувати, що:

- поруч із рівновагою адаптація уможливає забезпечення стійкого стану соціально-економічної системи;
- є діями у відповідь на зміни, що вже відбулися в зовнішньому середовищі;
- є оборонною стратегією, орієнтованою на минулі і на поточні зміни;
- передбачає пристосування системи до зміни умов існування.

Висновок. За результатами проведеного теоретичного дослідження окремих елементів категоріального апарату безпеки можна стверджувати, що:

- забезпечення необхідного для розвитку рівня безпеки є неможливим без реалізації комплексу дієвих заходів, які об'єднані в активний механізм підтримки на необхідному рівні ступеня захисту;
- стійкість та безпека – найважливіші характеристики підприємства як соціально-економічної системи;
- забезпечення стійкості через дотримання умов рівноваги та здійснення адаптації до змін зовнішнього і внутрішнього середовища є пріоритетною умовою гарантування економічної безпеки підприємства.

На нашу думку, одним із основних завдань гарантування безпечного розвитку соціально-економічної системи, зокрема підприємства, необхідно вважати досягнення стійкості через дотримання умови рівноваги та можливості здійснення адаптації до змін зовнішнього середовища.

Література

1. Андрощук Г.А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны : монография / Г.А. Андрощук, П.П. Крайнев. – К. : Вид-во "Ін Юре", 2000. – 398 с.
2. Дацків Г.М. Економічна безпека у глобальному вимірі / Г.М. Дацків // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2004. – № 7 (37). – С. 143-153.
3. Економіка та менеджмент : навч. посібн. / О.Є. Кузьмін, І.О. Тивончук, Р.В. Фещур та ін. / за наук. ред. проф. О.Є. Кузьміна. – Львів : Вид-во ДУ "Львівська політехніка", 1996. – 828 с.
4. Клебанова Т.С. Моделирование экономической динамики / Т.С. Клебанова, Н.А. Дубровина, О.Ю. Полякова и др. – Харьков : Изд. дом "ИНЖЭК", 2004. – 244 с.
5. Коженювскі Л. Безпека менеджерів. Суб'єктивні та об'єктивні аспекти безпеки / Л. Коженювскі // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2005. – № 6 (48). – С. 86-94.
6. Ліпкан В.А. Безпекознавство : навч. посібн. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
7. Лопатников Л.И. Словарь современной экономики / Л.И. Лопатников. – М. : АБФ, 1996. – 700 с.
8. Лоханова Н. Система управління станом економічної безпеки підприємства: проблемні питання, концепція розвитку / Н. Лоханова // Економіст : наук. журнал. – 2005. – № 2. – С. 52-56.
9. Матеріали вільної енциклопедії Wikipedia. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.ru.wikipedia.org/wiki/>
10. Мир словарей – Коллекция словарей и энциклопедий. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.mirslavare.com>

11. Новый тлумачний словник української мови. – У 4-х т. / укл.: проф. В.В. Яремко, канд. філол. наук О.М. Сліпущко. – К.: Вид-во "Аконіт", 1998. – Т. 4. – 944 с.
12. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.А. Олейникова. – М.: ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1997. – 288 с.
13. Прокопенко І.Ф. Курс економічного аналізу: підручник / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганнін, З.Ф. Петраєва / за ред. І.Ф. Прокопенка. – Харків: Вид-во "Легас", 2004. – 384.
14. Прыткин Б.В. Основы управления. Производственно-строительные системы / Б.В. Прыткин. – М.: Стройиздат, 1991. – 336 с.
15. Равновесие и неравновесие социально-экономических систем / под ред. акад. А.И. Добрынина, проф. Д.Ю. Миропольского. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1998. – 342 с.
16. Севастьянов А.В. Оценка экономической устойчивости предприятий / А.В. Севастьянов // Вопросы экономики. – 2000. – № 2. – С. 7-14.
17. Ярочкин В.И. Система безопасности фирмы / В.И. Ярочкин. – Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. – М.: Изд-во "Ось-89", 2003. – 352 с.
18. Экономическая безопасность: Производство – Финансы – Банки / под ред. В.К. Сенчагова. – М.: ЗАО "Финстатинформ", 1998. – 621 с.
19. Экономическая стратегия фирмы: учебн. пособ. / под ред. А.П. Градова. – СПб.: Специальная литература, 1999. – 589 с.
20. Rotfeld A.D. Europejski system bezpieczenstwa in statu nascendi / A.D. Rotfeld. – Warszawa, 1989. – 317 p.

Кавын О.Н. Методические основы обеспечения безопасности социально-экономической системы

Путем обобщения и систематизации научных подходов комплексно рассмотрена сущность понятия "безопасность" как ключевой функции социально-экономической системы. Определены предпосылки осуществления безопасного развития определенной системы через соблюдение устойчивости, равновесия и адаптации. Обоснована важность достижения необходимого для развития уровня безопасности на микроуровне через эффективное управление экономической безопасностью предприятия.

Ключевые слова: безопасность, устойчивость, равновесие, адаптация.

Кавун О.М. Methodological frameworks of socio-economic security system

The essence of "security" as main function of the socio-economic system is integrated by generalization and systematization of scientific approaches. Preconditions of a secure system are determined by means of stability, balance and adaptation. The importance of achieving the required level of security for development at the micro level by way of effective management of economic security company is proved.

Keywords: security, stability, balance, adaptation.

УДК 336.71:330.322

Заст. директора М.Й. Ковач¹, канд. екон. наук;
ст. викл. М.П. Лазур², канд. істор. наук

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розглянуто різні підходи щодо інвестицій корпорацій; виявлено проблеми банківської системи України. Визначено переваги і недоліки присутності іноземних банків на території України та наведено основні заходи щодо забезпечення фінансової безпеки банківської системи України від необґрунтованого припливу іноземного капіталу.

Ключові слова: банківська система, іноземний капітал, корпорація, інвестиції, іноземні банки, фінансові ресурси.

Постановка проблеми. Будь-яка країна, як показує досвід, не може досягти економічної стабільності в умовах ізоляції від світової економічної системи. Саме взаємопроникнення окремих національних економік через механізм іноземних інвестицій, створення спільних транснаціональних корпорацій і є основою глобалізації світової економіки. Розвиток банківської системи України значною мірою пов'язаний з глобалізаційними процесами, що відбуваються у світовій економіці. З огляду на це, дослідження проблеми доступу іноземного капіталу в банківську систему України, його вплив на підвищення рівня капіталізації набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми припливу іноземного капіталу в банківську систему України приділяють увагу вітчизняні економісти та практики. Вагомий внесок у вирішенні цієї проблеми зробили О. Балануца, О. Барановський, О. Кірсєв, В. Міщенко, С. Моїсєєв, А. Росинський та інші. Незважаючи на те, що існують дослідження щодо проблеми припливу іноземного банківського капіталу у вітчизняну банківську систему, наукові та практичні пошуки у даному напрямку доцільно продовжувати.

Мета роботи: дослідити проблеми доступу іноземного капіталу в банківську систему України, його вплив на фінансову стійкість банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. Передумови іноземного інвестування корпорацій описуються в різноманітних теоріях. Згідно з підходом Д. Кейнса, мета діяльності корпорації полягає в тому, що вона намагається максимізувати ринкову вартість власного капіталу, тобто прагне досягти найвищої капіталізації своїх цінних паперів [2].

З іншого боку, за підходом Д. Тобіна, корпорація намагається одержати найбільш можливий прибуток у поточному році, інвестуючи позиковий фінансовий капітал до тієї межі, поки прибуток від кожної нової інвестиції буде більшим, ніж вартість позичених для інвестування коштів [6, 3-51]. Якщо метою діяльності корпорації вважати максимізацію консолідованої чистої теперішньої вартості грошових потоків, то такий погляд виключає суперечність між підходами Д. Кейнса та Д. Тобіна: узагальнюючою підставою здійснення корпорацією інвестицій, зокрема за межами країни перебування, є намагання одержати найбільш можливі значення чистої теперішньої вартості потоку платежів від здійснюваних компанією інвестиційних проектів, що забезпечить одержання найбільш можливого прибутку в поточному та наступних роках.

Відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність" банк з іноземним капіталом – це банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному нерезиденту, перевищує 10 %. Для створення банку з іноземним капіталом його засновники зобов'язані отримати попередній дозвіл Національного банку України [4]. Банківська система України сьогодні відкрита для входження іноземного капіталу. Чинне законодавство дає змогу створювати в Україні банки із 100 %-м іноземним капіталом, але з обов'язковою вимогою, що це мають бути дочірні банки, які діють у правовому полі України. Створення філій іноземних банків, які не є самостійними юридичними особами, а лише структурними підрозділами головних банків, які знаходяться за

¹ Ужгородський торговельно-економічний ін-т Київського національного торговельно-економічного ун-ту;
² Закарпатський державний університет